

■ Av. Serdar ÇİFCİ* ■

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN KAPSAMINDA ELEKTRONİK İZLEME

ELECTRONIC MONITORING WITHIN THE SCOPE OF LAW NO. 6284 ON THE PROTECTION OF THE
FAMILY AND PREVENTION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN

ÖZET

Kadına karşı şiddet ülkemizin en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Şiddet, çeşitli biçimlerde görülebilmektedir. 6284 sayılı Kanunda şiddete yönelik koruyucu ve önleyici tedbirler düzenlenmiştir. 6284 sayılı Kanununun 12. maddesiyle bu Kanun hükümleri uyarınca verilen tedbir kararlarının uygulanması amacıyla hakim kararıyla teknik araç ve yöntemler kullanılabilceği hüküm altına alınmıştır. Teknik yöntemlerle takibin omurgasını “elektronik izleme” sistemi oluşturmaktadır. Bu yazımızda 6284 sayılı Kanun ve uygulama yönetmeliği ışığında elektronik izleme mekanizması ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadına karşı şiddet, elektronik izleme, şiddet mağduru, yükümlü, koruyucu ve önleyici tedbirler.

ABSTRACT

Violence against women is among the most important problems of our country. Violence can be seen in various forms. Protective and preventive measures against violence are regulated in Law No. 6284. Article 12 of Law No. 6284 stipulates that technical tools and methods can be used by a judge's decision in order to implement the precautionary measures given in accordance with the provisions of this Law. The backbone of monitoring with technical methods is the “electronic monitoring” system. In this article, the electronic monitoring mechanism will be discussed in the light of Law No. 6284 and its implementing regulations.

Keywords: Violence against women, electronic monitoring, victim of violence, responsible, protective and preventive measures.

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 14.11.2023 Kabul Tarihi: 11.03.2024

* ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1058-0005>

İzmir Barosu, serdarcifci@gmail.com

GİRİŞ

Günümüzde ulusal ve uluslararası düzeyde şiddet olgusu en önemli insan hakları ihlallerinden biri olarak varlığını sürdürmektedir. Farklı şekil ve boyutlarıyla küresel bir sorun olan şiddet, çok yönlü ve hassas bir olgudur¹. Şiddetin her türlüsüne daha çok kadınlar ve çocuklar maruz kalmaktadır. 1993 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesinin 1. maddesinde kadına yönelik şiddetin tanımı “*şiddet ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi*” şeklinde yapılmıştır². Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile taraf devletler toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gidermeyi ve cinsiyete dayalı ayrımcılığın önüne geçmeyi taahhüt etmişlerdir. Ancak CEDAW’da kadına karşı şiddet noktasında açıkça bir düzenleme yer almamıştır³. Bu uluslararası metinlerin yanında İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi de kadına karşı şiddetin ve cinsiyete dayalı diğer tüm insan hakları ihlallerinin önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesi için ihdas edilmiş temel hukuki düzenlemelerin başında gelmektedir⁴. İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı

¹ Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yasama Dönemi:27, Yasama Yılı:5, Sıra Sayısı: 315, Mart 2022, s. 39,185.

² Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge’nin (Declaration on the Elimination of Violence against Women) orijinal metni için bkz: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/eliminationvaw.pdf> (Erişim Tarihi:17/10/2023)

³ Moroğlu, Nazan, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl:2012, Sayı:99, s. 359.

⁴ Türkiye Cumhuriyeti, İstanbul Sözleşmesinin ilk imzacı devletlerinden birisi olmakla birlikte Sözleşmeyi onaylayan ilk devlettir. 20/03/2021 tarihli ve 31429 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkan Kararı ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine karar verilmiştir. 30/04/2021 tarihli ve 31470 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkan Kararı ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından sona erme tarihi olarak 1/7/2021 olarak tespit edilmiş ve çekilme bu tarihte yürürlüğe girmiştir. Bu karara karşı açılan iptal davaları ise Danıştay Onuncu Dairesi tarafından reddedilmiştir.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna esas teşkil etmiştir⁵.

Kadına yönelik şiddet her geçen yıl artarak devam etmektedir⁶. Yazılı ve görsel basın ve kitle iletişim araçları kadınlara uygulanan her türlü şiddeti gözler önüne sermektedir. Kadına yönelik şiddet en sık aile içinde kendini göstermektedir⁷. Şiddet; fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik olmak üzere çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır⁸. Şiddet kompleks yapısı ile birçok etmeni içinde barındırmaktadır. Şiddetin bireysel, sosyal, kültürel ve çevresel⁹ etmenlerin etkileşiminin bir neticesi olduğu ifade edilmektedir¹⁰.

20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin

⁵ Altunok, Hatice/Aydın, Hakan/Gedikaya, Fatma Gül, “Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Politikasında Çıktılar Üzerine Bir Değerlendirme”, Yasama Dergisi, Yıl: 2015, Sayı:30, s. 7.

⁶ Altunok/Aydın/Gedikaya, s. 6-7; Dalkır Kahveci, Aşşegül, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü”, (Danışman: Kansu, Aykut), Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 1; Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, s. 95,105,511; Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, Kasım 2023, s. 2; <https://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3040/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu> (Erişim Tarihi:4/3/2024); Demirbaş, Timur, Kriminoloji, 7. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 266.

⁷ Demirbaş, s. 263,266; “...Aile içi şiddet tüm üye Devletleri ilgilendiren ve genellikle kişisel ilişkiler içerisinde veya kapalı çevrelerde yaşandığından her zaman gün yüzüne çıkmayan ve etkilenen tarafın sadece kadınlar olmadığı bir genel sorundur. Mahkeme erkeklerin de aile içi şiddet mağduru olabileceğini ve hatta çocukların da genellikle bu durumdan, doğrudan veya dolaylı bir biçimde etkilendiğini kabul etmektedir. Dolayısıyla Mahkeme somut davayı incelerken söz konusu sorunun ciddiyetini hatırdı tutacaktır.” (AİHM Opuz /Türkiye Davası, 9 Haziran 2009 tarihli karar, § 132).

⁸ 6284 sayılı Kanun genel gerekçe için bkz: <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bf-2708-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=6284#step-2> (Erişim Tarihi:17/10/2023); Doğan, Hümeyra, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Denetimli Serbestlik Uygulamalarının Rolü”, (Danışman: Coşkun, Vahap), Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 22; Mann, Lori/Tosun, Zehra, “Assessing and Managing Risks in cases of Violence Against Women and Domestic Violence”, Council of Europe, 2020, s. 5; Yassı, Fatma/Kaçtı, Kadriye, “Denetimli Serbestlik Sistemi Açısından; Madde Kullanımı ile Kadına Yönelik Şiddet Arasındaki İlişki”, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu, 8-10 Aralık 2015, s. 432.

⁹ Yassı/Kaçtı, s. 432.

¹⁰ Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, s. 191.

Önlenmesine Dair Kanun, gerekçesinde de belirtildiği üzere “öncelikle en temel insan hakkı olan yaşam hakkının korunması, kadın cinayetlerinin son bulması amacıyla kurumların şiddetle mücadelenin her aşamasında aktif rol almasını sağlamayı” hedeflemektedir. Bunun yanında kanunda “Devletin şiddeti önlemesi, şiddete uğrayanı çok yönlü koruması ve şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişinin, verilecek koruyucu tedbir kararları ile rehabilite edilmesi” amaçlanmıştır¹¹.

6284 sayılı Kanunda, bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak çeşitli koruyucu ve önleyici tedbirlere yer verilmiştir. Kanunun 12. maddesi ile tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemlerin kullanılabilmesi düzenlenmiştir. 12. maddenin 2. fıkrasında teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. Bu usul ve esaslar 4/9/2021 tarihli ve 31588 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemler ile Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik ile detaylandırılmıştır.

Teknik yöntemlerle takip, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Teknik araçlarla izleme” kenar başlıklı 140. maddesinde sınırlı olarak sayılan suçlar için geçerli olan teknik araçlarla izlemeden farklıdır. 6284 sayılı Kanunun 11. maddesinin gerekçesinde “Teknik yöntemlerle takibin, şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiye yönelik olarak elektronik kelepçe veya bileklik, korunan kişinin sabit ev içi ikaz cihazı ya da mağdura hareket özgürlüğü tanıyan ev dışında da kullanılabilen telefon görünümü mobil cihazın kullanılması gibi yöntemlerle” yapılabileceği belirtilmiştir¹².

Teknik takibe ilişkin usul ve esasları düzenleyen Yönetmeliğin içeriği de dikkate alındığında bu takibin “elektronik izleme” yöntemiyle

¹¹ 6284 sayılı Kanun genel gerekçe için bkz: <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bf-2708-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=6284#step-2> (Erişim Tarihi:17/10/2023).

¹² 6284 sayılı Kanun genel gerekçe için bkz: <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bf-2708-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=6284#step-2> (Erişim Tarihi:17/10/2023)

yapılacağı anlaşılmaktadır. Bu yazımızda koruyucu ve önleyici tedbirler genel itibariyle ele alındıktan sonra 6284 sayılı Kanun ve teknik takibe ilişkin usul ve esasları düzenleyen uygulama yönetmeliği ışığında elektronik izleme sistemi ve bu süreç ele alınmıştır.

I. 6284 SAYILI KANUNDA YER ALAN KORUYU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

A. Genel Olarak

6284 sayılı Kanunda, şiddet uygulayan şiddet mağdurundan çeşitli biçimlerde koruyabilmek adına koruyucu ve önleyici tedbirler hüküm altına alınmıştır. 6284 sayılı Kanununun m. 2/1-ğ bendine göre tedbir kararı; *bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki*¹³ amirler tarafından, istem üzerine veya *resen verilecek tedbir kararlarını* ifade eder. Koruyucu tedbir kararlarının bir kısmı mülki amir tarafından bir kısmı da hakim¹³ tarafından verilebilirken önleyici tedbir kararları kural olarak hakim tarafından verilebilmektedir. Gecikmesinde sakınca bulunan bazı hallerde belirli koruyucu ve önleyici tedbir kararları ilgili kolluk amirlerince de alınabilmektedir. Mülki idare amiri ve bazı durumlarda kolluk görevlilerine de belirli hal ve durumlarda tedbir kararı verebilme yetkisinin tanınmasının uygulamada karışıklık ve ikiliğe mahal verebileceği ihtimali düşünülse de acil hal ve durumlar açısından kanaatimizce bu düzenleme isabetlidir¹⁴. Bu noktada idare personeline ve kolluk personeline bu konularda eğitim verilmeli ve kurumlar arası koordinasyon da artırılmalıdır¹⁵. Çalışmamız kapsamında 6284 sayılı Kanundaki koruyucu ve önleyici tedbirler, genel olarak ele alınmıştır.

¹³ 6284 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik kapsamında hakim deyiminden aile mahkemesi hakimi anlaşılmalıdır (6284 sayılı Kanun m. 2/1-c).

¹⁴ Ercoşkun Şenol, H. Kübra, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Yıl:7, Sayı:13, Ankara, 2019, s. 435.

¹⁵ Moroğlu, s. 379.

B. Koruyucu Tedbir Kararları

1. Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Mülki amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları 6284 sayılı Kanununun 3. maddesinde sayılmıştır. Kanun kapsamında korunan kişi/kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden bir veya birkaçına ya da uygun görülecek benzer tedbirlere mülki amir tarafından karar verilebilir. Bu tedbirler;

a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması.

b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması.

c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi.

ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması.

d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması”, şeklindedir.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, Kanunun m. 3/1-a ve m. 3/1-ç bentlerinde yer alan tedbirler ilgili kolluk amirince de alınabilmektedir. Kolluk amiri ilgili evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülki amirin onayına sunar. Mülki amirce kırksekiz saat içerisinde ilgili tedbir kararı onaylanmazsa tedbirler kendiliğinden ortadan kalkar.

2. Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Hakim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları 6284 sayılı Kanunun 4. maddesinde sayılmıştır. Kanun kapsamında korunan kişi/kişilerle ilgili olarak aşağıdaki tedbirlerden bir veya birkaçına ya da uygun görülecek benzer tedbirlere hakim tarafından karar verilebilir. Koruyucu tedbirler niteliği gereği doğrudan mağdur üzerinde etkili olduğundan tedbir kararını verme hususunda hakimin yetkili kılınması olağandır¹⁶. Madde metninde yer alan “benzer tedbirler” lafzı bu tedbirlerin tahdidi olarak sayılmadığını ortaya koymaktadır¹⁷. Tedbirlere yönelik yalnızca madde metniyle sınır konulmaması her bir somut olay ve özellikleri açısından isabetlidir¹⁸. Hakim, evleviyetle mülki amir tarafından verilebilen kararları vermeye de yetkilidir ancak tersi mümkün değildir¹⁹. Bu tedbirler;

a) İşyerinin değiştirilmesi.

b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi.

c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması.

ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağıının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi”, şeklindedir.

¹⁶ Kaya Kızıllırmak, Cansu, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da Öngörülen Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbirler”, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt:78, Sayı:3, İstanbul, 2020, s. 642.

¹⁷ Ercoşkun Şenol, s. 437.

¹⁸ Ercoşkun Şenol, s. 437.

¹⁹ Kaya Kızıllırmak, s. 642.

C. Önleyici Tedbir Kararları

Önleyici tedbir kararları kural olarak hakim tarafından verilmektedir. Önleyici tedbir kararları 6284 sayılı Kanununun 5. maddesinde sayılmıştır. Kanun kapsamında şiddet uygulayanlarla ilgili olarak aşağıdaki önleyici tedbirlerden bir veya birkaçına ya da uygun görülecek benzer tedbirlere hakim tarafından karar verilebilir. Hükümde belirtilen “benzer tedbirler” ifadesi burada da görülmekle birlikte yine tahdidi bir sayım yapılmamıştır²⁰. Bu tedbirler;

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

²⁰ Ercoşkun Şenol, s. 439; Dalkır Kahveci, s. 92.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

1) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması, şeklindedir.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

(3) Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir.”

II. TEKNİK YÖNTEMLERLE TAKİP SİSTEMİ OLARAK ELEKTRONİK İZLEME

A. Elektronik İzlemenin Tanımı, Mevzuattaki Yeri ve Amacı

6284 sayılı Kanun ile getirilen yeniliklerden birisi, tedbir kararlarının uygulanmasında hakim kararı ile teknik araç ve yöntemlerin kullanılabilmesinin mümkün hale gelmesidir²¹. Bu husus 6284 sayılı Kanunun 12. maddesinde düzenlenmiştir. 6284 sayılı Kanunun 12. maddesiyle bu Kanun hükümleri uyarınca verilen tedbir kararlarının uygulanması amacıyla hakim kararıyla teknik araç ve yöntemler kullanılabileceği hüküm altına alınmıştır. Teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul

²¹ Dalkır Kahveci, s. 92-93.

ve esaslar, 4/9/2021 tarihli ve 31588 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemler ile Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik²² ile düzenlenmiştir. Teknik araç ve yöntemlerle takip deyimini “*elektronik izleme*” olarak anlamak gerekmektedir. Şüphesiz ki elektronik izleme, elektronik kelepçeyi de içerisine alan sistem bütünüdür. Zira 6284 sayılı Kanunun 2012’de yürürlüğe girdiği değerlendirildiğinde ceza hukukunda elektronik izleme uygulamasının 20/1/2013 tarihinde başladığı gözetilince bu husus anlam kazanmaktadır²³.

6284 sayılı Kanunun 2012 yılında yürürlüğe girdiği ve teknik araç ve yöntemlerle takibi düzenleyen 12. maddesinin de Kanunun yayımı tarihinden beri mevzuatta bulunduğu gözetildiğinde ilgili usul ve esasları düzenleyen Yönetmeliğin 2021 yılında yani Kanunun yayımlanmasından 9 sene sonra ihdas edilmesi kanaatimizce eleştirilmesi gereken noktaların başında gelmektedir. Şiddete karşı sıfır tolerans ilkesiyle beraber daha hızlı aksiyon alınıp Kanunun yayımını takiben ivedilikle ilgili 6284 sayılı Kanunun 12/2 maddesi uyarınca Yönetmeliğin hazırlanması ve uygulamaya konulması ve etkin, sürdürülebilir, koordine ve sistematik biçimde mevzuatın gereğinin ifası yerine getirilmesi gerekirken araya bu sürenin girmesi kanaatimizce şiddetle mücadele noktasında yerinde olmamıştır²⁴.

Her ne kadar 6284 sayılı Kanuna müstenit elektronik izlemeyi düzenleyen bir Yönetmelik 2021 yılına kadar yürürlüğe girmemiş olsa da kadına karşı şiddetle mücadelede bu süreçte elektronik izlemeye hiç başvurulmadığı ve bu müessesenin uygulanmadığı söylenemez. Öyle ki; Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı

²² Bundan sonra “Yönetmelik” olarak anılacaktır.

²³ Çetin, Soner Hamza, Türk Ceza Hukukunda Elektronik İzleme, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ocak, 2020, s. 31-32.

²⁴ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü (CTEGM) bünyesinde kurulan ve pilot uygulamalar sonrası 20.1.2013 tarihinde açılan Elektronik İzleme Merkezi, 6284 sayılı Kanun bünyesinde değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Çetin, s. 134 vd.; Her ne kadar CTEGM Elektronik İzleme Merkezi bünyesinde mağdur koruma üniteleri mevcut ise de burada eleştiri noktası yapılan husus 6284 sayılı Kanun m. 12/2 kapsamında münferit bir Yönetmeliğin çıkarılması açısından dır.

tarafından imzalanan ve her bir bakanlığa farklı yükümlülükler yükleyen 8/3/2015 tarihinde yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü” ile 6284 sayılı Kanununun 12. maddesine dayanarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulu elektronik izleme sistemi altyapısı kullanılarak şiddet mağdurları ile şiddet uygulayanların takibi ve tedbir kararlarının ihlâli veya ihlâli ihtimalinin doğması durumunda kolluğun olaylara müdahale etmesi sağlanarak şiddet mağdurlarının korunması amaçlanmıştır²⁵.

Teknolojik alt yapı gerektiren hallerde, tatbikat ile sahada eksiklikleri görmek ve tespit etmek, koordinasyon ve eğitimi güçlendirmek üzere halihazırda 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu kapsamında elektronik izlemeyi gerçekleştirmekle görevli Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde bulunan Elektronik İzleme Merkezi’nin²⁶ altyapısı kullanılarak pilot uygulama yapılmıştır. Protokolde belirtildiği üzere bu uygulama yalnızca pilot iller olan Ankara ve İzmir’de gerçekleştirilmiştir.

İçişleri Bakanlığı’nın 1.1.2020 tarihli Genelgesi ile Emniyet Genel Müdürlüğü’ne “*elektronik kelepçe uygulamasının ülke genelinde yaygınlaştırılması için altyapının kurulması*” hususunda görev verilmiştir²⁷.

²⁵ <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/592019113230p52.pdf> (Erişim Tarihi: 19/10/2023)

²⁶ Çetin, s. 134.

²⁷ <https://polisdergisi.pa.edu.tr/elektronik-izleme-sistemi-elektronik-kelepce-1765-haber> (Erişim Tarihi: 2/11/2023). Aynı yerde bkz: “Bu kapsamda 6284 sayılı Kanun bakımından haklarında “teknik yöntemlerle takip” kararı verilen kişilerin etkin takibinin yapılabilmesi amacıyla 25/1/2021 tarihinde İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi’nde (GAMER) Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı tarafından kurulan Elektronik İzleme Merkezi’nde 81 il polis ve jandarma bölgesinde 1.000 kapasiteli Elektronik Kelepçe Uygulamasına başlanılmıştır.”. Adalet Bakanlığı, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 4/2/2021 tarihli, elektronik kelepçe/teknik takibin tüm il ve ilçelerde yaygınlaştırılması konulu yazısının tam metni için bkz: <https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/1022021193738elektronik%20kelepcecinin%20yayginlastirilmasi-2.CBS%20duyurusu.pdf> (Erişim Tarihi: 2/11/2023).

Elektronik izleme kavramı, mevzuatımızda yeni sayılabilecek bir konumu haizdir²⁸. Elektronik izleme, Türk hukukunda üç farklı kanunda düzenlenmiştir. Bunlar²⁹; 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunudur.

Bu üç kanun kapsamında ele alınan elektronik izleme müessesesi birbirinden çok da ayrı düzenlemeler içermemektedir. Yukarıda belirtilen her bir kanun için elektronik izleme noktasında ayrı bir usul ve esas belirlenmesi planlanmıştır³⁰. Belirtmek gerekir ki teknik yöntemlerle takip ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Teknik araçlarla izleme” başlıklı 140. maddesinde hüküm altına alınan teknik araçlarla izleme, birbirlerinden farklı müesseselerdir³¹. Ayrıca belirtmek gerekir ki 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılacak elektronik izleme yani teknik yöntemlerle takip kapsamında kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemez, izlenemez ve kayda alınamaz³² (Kanun m. 12/1-2.c). Bu yolla, kişilerin ses ve görüntülerinin izlenmesine ve dinlenmesine yönelik olarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal güvence hüküm altına alınmıştır.

Özellikle 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 15/A maddesinin 2. fıkrasına istinaden 10/11/2021 tarihinde Resmî

²⁸ Umudum, C. Erdem, Denetimli Serbestlik Bağlamında Elektronik İzleme, 1. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 105.

²⁹ Çıfci, Serdar, “Ceza Hukukunda Elektronik İzleme”, (Danışman: Şentürk, Candide), Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İzmir, 2022, s. 22-23.

³⁰ 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 15/A maddesinin 2. fıkrasına istinaden 10/11/2021 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği, 6284 sayılı Kanunun 12/2 maddesi uyarınca yürürlüğe giren ve çalışmamızın konusunu oluşturan Yönetmelik ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 57/A maddesinin 1. fıkrasının f bendinde düzenlenen elektronik izleme ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların İçişleri Bakanlığı tarafından düzenlenmesini içeren 57/A maddesinin 8. fıkrası.

³¹ Tuna, Oğuzhan, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, (Danışman: Kurt, Leyla Müjde), Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021, s. 122.

³² Özgül Kalafat, Gökçeşu, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Tedbir Kararlarının Uygulanması”, (Danışman: Erdem, Mehmet), Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 105.

Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği ile 6284 sayılı Kanunun 12. maddesinin 2. fıkrasına istinaden ihdas edilen 4/9/2021 tarihli ve 31588 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemler ile Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik arasında, yönetmeliklerin yürürlük tarihlerine de bakıldığında, gerek kavramsal ve terimsel bazda gerekse uygulama noktasında birçok benzerlik bulunmaktadır³³. Ancak belirtmek gerekir ki bu iki düzenlemenin yer aldıkları mevzuat da gözetildiğinde ayrıksı yönleri gözden kaçmamalıdır.

Çalışmamızda, 6284 sayılı Kanun kapsamında ve Kanunun 12. maddesinin 2. fıkrasına istinaden çıkarılan Yönetmelik değerlendirme konusu yapılmıştır. 6284 sayılı Kanun kapsamında yer alan elektronik izlemenin dışında kalan ve konusu suç teşkil eden eylemlerden dolayı ceza mevzuatı kapsamında tahkikatı ve müdahaleyi gerektiren hallerde adli makamlar olaya müdahil olmaktadır.

Yönetmelik kapsamında düzenlenen teknik araç ve yöntemlerle takip uygulamasına yani elektronik izlemeye ilişkin görev, yetki ve sorumluluk Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından birlikte yürütülmektedir (Yönetmelik m. 1/2, m. 22).

Yönetmeliğin 3. maddesinde tanımlara yer verilmiştir. Buna göre teknik yöntemlerle takip: Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının etkin uygulanması ile tedbirin ihlal edilip edilmediğinin, Kanunun 12. maddesi hükmü çerçevesinde elektronik kelepçe, mağdur koruma ünitesi, GPS ünitesi gibi teknik araç ve yöntemler kullanılarak coğrafi bilgi sistemleri üzerinden denetlenmesi yöntemini ifade etmektedir (Yönetmelik m. 3/1-ş). Bu tanımdan da görülmektedir ki teknik yöntemlerle takip terimi elektronik izleme terimiyle aynı anlamı ifade etmektedir. Nitekim elektronik izleme; kapsamında mağdur koruma ünitesi, elektronik kelepçe ve izleme yöntemi olarak GPS (Global Positioning

³³ Özgül Kalafat, "Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği 6284 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin üzerinden bir yıldan fazla zaman geçtikten sonra yürürlüğe girmiştir.", s. 107.

System), RF (Radio Frequency) verici cihazlar, alkol izleme cihazı gibi teknik araç ve yöntemleri barındırmaktadır³⁴.

Elektronik izleme, ceza hukuku anlamında, şüpheli, sanık veya hükümlülerin elektronik yöntem ve araçlar ile toplum içinde izlenmesini, gözetim ve denetim altında tutulmasını sağlayan, mağdurun ve toplumun korunmasını destekleyen kararların infaz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir³⁵. Adalet Bakanlığı, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 4/2/2021 tarihi, elektronik kelepçe/teknik takibin tüm il ve ilçelerde yaygınlaştırılması konulu yazısında ise *“kadına yönelik şiddetin önlenmesinde teknik yöntemlerle takip, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin, şiddet uygulanması muhtemel olan kişiye yaklaşp yaklaşmadığının elektronik kelepçe ve GPS teknolojisi ile takip edilmesine yönelik bir sistem”* olarak tanımlanmıştır³⁶. Bu tanımlamada, *“elektronik kelepçe ve GPS”* kısmının elektronik izleme teknolojisi şeklinde algılanmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Zira daha evvel belirtildiği üzere elektronik izleme teknolojisi, elektronik kelepçeyi, GPS sistemini ve daha birçok izleme yöntemini (örneğin RF yani radio frequency yöntemi) de içinde barındırmaktadır³⁷. Kaldı ki teknolojinin değişimi ve gelişimi ile de bu yöntemler farklılaşabilecektir.

³⁴ Çetin, s. 138 vd.; Çifci s. 78 vd.

³⁵ Adalet Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Elektronik İzleme, Ankara, Şubat 2021, s. 93; Graham, Hannah/Mcivor, Gill, “Electronic Monitoring in the Criminal Justice System”, (Criminal Justice System), INSIGHTS A Series of Evidence Summaries, Scottish Centre for Crime & Justice Research, No:40, s. 4 vd. ; Graham, Hannah/ Mcivor, Gill, “Scottish and International Review of the Uses of Electronic Monitoring”, (Scottish), The Scottish Centre for Crime & Justice Research, Report No:8/2015, University of Sterling, August, 2015, s. 15; Nellis, Mike, “Standards and Ethics in Electronic Monitoring”, (Standards and Ethics), Council of Europe, Handbook for Professionals Responsible for the Establishment and the Use of Electronic Monitoring, June, 2015, s. 10; Çetin, s. 27; Pekel Uludağlı, Nilay, “Hükümlülerin Denetiminde ve Toplum Kazandırılmasında Yeni Bir Yöntem Olarak Elektronik İzleme”, AÜHFĐ, 61 (4), 2012, s. 1339-1340; Yıldırım, Nilay/Varol, Asaf, “Türkiye ve Dünya’da Elektronik İzleme Yöntemleri ve Elektronik İzlemede Kullanılan Cihazlar Üzerine Bir Araştırma”, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu, 8-10 Aralık 2015, s. 195.

³⁶ <https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/1022021193738elektronik%20kelepçenin%20yaygınlaştırılması-2.CBS%20duyurusu.pdf> (Erişim Tarihi: 2/11/2023).

³⁷ Çetin, s. 32 vd.

Yönetmelik m. 3/1-j'ye göre; “izleme üniteleri: Teknik araç ve yöntemlerle takip kararının yerine getirilmesi için yükümlünün ayak veya kol bileğine takılan elektronik kelepçe ile yükümlü ve şiddet mağdurunun konumunu tanımlayan, izleme merkezi ile karşılıklı iletişim kurmasını sağlayan, aynı zamanda yükümlünün tampon bölge ve/veya yasaklı bölgeyi ihlal etmesi halinde izleme merkezine, şiddet mağduruna ve yükümlüye uyarı veren cihazları”, ifade etmektedir³⁸.

Yönetmeliğin tanımlar kısmında belirtildiği üzere elektronik kelepçe; yükümlünün ayak veya kol bileğine takılan elektronik cihazı ifade etmektedir. Elektronik kelepçenin yanında yükümlüye kelepçeyi şarj edebileceği kablo vb. aksesuarlar da verilmektedir. Şiddet mağduruna ise konumunu tanımlayan, coğrafi bilgi sistemleri ve elektronik izleme merkezi ile entegre, yükümlünün tampon bölge ve/veya yasaklı bölgeyi ihlal etmesi halinde izleme merkezine, şiddet mağduruna ve yükümlüye uyarı veren cihaz (mağdur koruma ünitesi) verilmektedir.

Her ne kadar elektronik izleme ile ilgili olarak Yönetmelik hükümleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından birlikte yürütülmekte ise de Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yayımlanmış olduğu Elektronik İzleme Sistemi Hizmet Alımına İlişkin Teknik Şartnamede mağdur izleme ünitesinin haiz olması gerektiği özelliklere de yer vermiştir. Bu özelliklerin Yönetmelikteki hükümlerle uyumlu olduğu söylenebilir³⁹.

³⁸ Yönetmelikte yer almamasına karşın, İçişleri Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde, yükümlünün akrabaları ve yakınları tarafından şiddete uğrayacağı yönünde mağdurun bir rahatsızlığı olması halinde ise mağdura panik butonu verilmesi yönünde bilgi için ve izleme ünitelerinin görselleri için bkz: <https://icisleri.gov.tr/elektronik-kelepce-ile-takip-edilen-vakalarda-kadina-siddet-olayi-yasanmadi> (Erişim Tarihi: 7/11/2023). ; Elçi, Ferhat, Elektronik İzleme Sistemlerinin Türkiye'de Kullanımı, Sunum, 2018, s. 14-15.

³⁹ “Aileye ve/veya üçüncü kişilere karşı şiddetin engellenmesine ve mağdurun korunmasına yönelik elektronik izleme üniteleri, aşağıda verilen tanım ve özelliklere uygun olmalıdır. İstekli, teklifinde kullanılacak ekipman/ ekipmanların tüm teknik özelliklerini (ağırlık, büyüklük ölçüleri, ekipmanın malzeme özellikleri vb.) ayrıntılı olarak açıklamalıdır.

10.S.1) Mağdur izleme ünitesi bir ya da daha fazla parçadan oluşabilir. Ekipman/ ekipmanlar mağdur ve yükümlü coğrafi konumlarının anlık olarak tespitini ve kişilerin birbirlerine yaklaşmalarının engellenmesini sağlamalıdır.

10.S.2) Mağdur İzleme Ünitesi, bu şartnamenin 10.1. ve 10.3. bölümlerinde özellikleri belirtilen elektronik izleme kelepçesi ve Anlık Takip Ünitesi ile aynı özelliklere sahip olmalıdır.

Elektronik izleme, uygulama yöntemi olarak tek bir teknolojiden ibaret değildir⁴⁰. Elektronik izlemede kullanılan yöntemler genel itibarıyla radyo frekansı⁴¹ (RF) yöntemi, uydu takip sistemi (küresel konumlama sistemi, GPS⁴²), uzaktan alkol izleme yöntemi⁴³ ve otomatik raporlama yöntemidir⁴⁴.

6284 sayılı Kanun kapsamındaki elektronik izlemede, elektronik izleme üniteleri; mağdur ve yükümlünün coğrafi konumlarının anlık olarak tespitini ve kişilerin birbirlerine yaklaşımlarının engellenmesini sağlamalıdır⁴⁵.

10.5.3) Tarafların birbirlerine yaklaşması durumları ve ekipmanlara yapılmak istenen her türlü sabotaj girişimleri merkeze iletilmelidir.

10.5.4) Sistem, mağdurun korunması ve saldırganın zarar verme girişiminin önlenmesi için müdahaleye imkan veren güvenli alanlar belirlenmesine izin vermelidir. Örneğin; elektronik izleme sistemi mağdurun etrafında dinamik bir güvenlik çemberi oluşturmalı ve mağdurun bir yerden bir yere gitmesi durumunda güvenlik çemberini mağdurun yer bilgisine göre anlık olarak güncelleştirmelidir.

10.5.5) Sistem, mağdurun etrafında oluşturulacak güvenlik çemberine yükümlünün belirli bir mesafeden fazla yaklaşması durumunda, yükümlünün ve mağdurun uyarılması için gerekli iletişim olanaklarına sahip olmalıdır.

10.5.6) Mağdur ve yükümlünün uyarılması sonrasında sistem her iki ilgili kişinin hareket bilgisini kayıt altına almalıdır.

10.5.7) Sistem, birden fazla fail ya da mağdurun aynı anda izlenebilmesine olanak sağlayabilmelidir."

Elektronik İzleme Sistemi Hizmet Alımına İlişkin Teknik Şartname, <https://cte.adalet.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 9/11/2023), s. 20-21.

⁴⁰ Yıldırım/Varol, s. 195.

⁴¹ İngilizce söylenişi: *Radio Frequency*.

⁴² İngilizce söylenişi: *Global Position System*.

⁴³ İngilizce söylenişi: *Remote Alcohol Monitoring*.

⁴⁴ Graham/Mcivor, *Criminal Justice System*, s. 4-5.; Hucklesby, Anthea/Beyens, Kristel/Boone, Miranda/Düinkel, Freider/Mcivor, Gill/Graham, Hannah, "Creativity and Effectiveness in the use of Electronic Monitoring: A Case Study of Five Jurisdictions", (Five Jurisdictions), May 2016, s. 5 vd.; Nellis, Mike, "Surveillance and Confinement: Explaining and Understanding The Experience of Electronically Monitored Curfews", (Surveillance and Confinement), *European Journal of Probation*, Vol. 1, No. 1, 2009, s. 41 vd.; Nellis, Mike, *Surveillance-Based Compliance Using Electronic Monitoring*, (Surveillance-Based) Palgrave Macmillan, a Division of Macmillan Publishers Limited 2013, s. 143 vd.; Graham/Mcivor, Scottish, s. 44 vd.; Nellis, Mike, "Understanding the Electronic Monitoring of Offenders in Europe: Expansion, Regulation and Prospects", (Understanding the Electronic Monitoring), *Crime, Law and Social Change An Interdisciplinary Journal*, Vol. 62, No. 4, 2014, s. 490 vd.; Bales, William/Mann, Karen/Blomberg, Thomas/Gaes, Gerry/Barrick, Kelle/Dhungana, Karla/Mcmanus, Brian, "A Quantitative and Qualitative Assessment of Electronic Monitoring", Final Report, The Florida State University, College of Criminology and Criminal Justice, Centre for Criminology and Public Policy Research, May, 2010, s. 22 vd.; Elektronik izlemede kullanılan yöntemler ve ayrıntıları için bkz: Çetin, s. 101 vd.; Çıfci, s. 70 vd.

⁴⁵ Elektronik İzleme Sistemi Hizmet Alımına İlişkin Teknik Şartname, Çevrimiçi: <https://cte.adalet.gov.tr>, s. 20, (Erişim Tarihi: 7/11/2023); Çıfci, s. 81.

Elektronik izleme uygulamasına esasen; nitelikli, tekrarlanan veya tekrarlanma riski yüksek bulunan, aynı zamanda 6284 sayılı Kanunda öngörülen tedbirlerin tek başına şiddet mağdurunu korumada yetersiz kalabileceği değerlendirilen vakalarda başvurulması öngörülmektedir⁴⁶. Yönetmelikte, şiddet mağduru: “Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri”, ifade etmektedir (Yönetmelik m. 3/1-p).

Yönetmelikte yükümlü: “Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan ve hakkında Kanununun 12. maddesi kapsamında teknik yöntemlerle takip kararına hükmedilen kişiyi”, ifade etmektedir (Yönetmelik m. 3/1-ü).

Bu tanımlardan yola çıkarak 6284 sayılı Kanun anlamında elektronik izleme, şiddetin önlenmesi noktasında, Kanun kapsamında verilen tedbir kararı çerçevesinde, tek başına koruyucu/önleyici tedbirlerin yeterli olmadığı hallerde ya da şiddet mağdurunun veya şiddet uygulanması muhtemel olan kişinin hayatının olağan akışının aksaması gibi yahut olayın niteliği elektronik izlemeyi gerektiren nedenlerle, şiddet mağduru/mağdurlarını, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişiden korumak amacıyla uygulanan bir müessesedir.

Belirtmek gerekir ki 6284 sayılı Kanun kapsamında elektronik izleme, Türk Ceza Kanunu anlamında bir ceza veya Ceza Muhakemesi Kanunu anlamında bir koruma tedbiri yahut cezanın infaz yöntemi değildir. Burada örneklendirmek gerekirse özellikle kadın ve çocukları, deyim yerindeyse saplantılı eş/partner şiddetinden korumak ve en temel hak olan yaşam hakkını güvence altına almak için uygulanan bir müessesedir. Zira kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet, ağırlıklı olarak erkekler tarafından kadınlara karşı işlenmektedir⁴⁷. Elbette ki Kanun kapsamında elektronik izlemenin gerekçesi bununla sınırlı kabul edilemez.

⁴⁶ <https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/1022021193738elektronik%20kelepçenin%20yaygınlaştırılması-2.CBS%20duyurusu.pdf> (Erişim Tarihi: 2/11/2023).

⁴⁷ Nancarrow, Heather/Modini, Tanya, “Electronic Monitoring in the context of Domestic and Family Violence”, Report for the Queensland Department of Justice and Attorney-General, Unpublished, 2018, Sydney, s. 1-2.

Kadına ve çocuğa karşı şiddet ve bu bağlamda aile içi şiddette kadın cinayeti ya da filisid⁴⁸ riski, ağırlıklı olarak şiddet uygulayan partnerden ayrılma esnasında ya da ayrılmanın hemen sonrasında artış göstermektedir. Bu durum aile içi şiddete yönelik elektronik izleme programı bağlamında kritik ve hayati önemi haizdir⁴⁹. Bu noktada elektronik izlemenin temel faydası, mağdur güvenliğinin sağlanması ve yaşam hakkının korunması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Elektronik izleme sistemi, şiddet mağdurunun yaşam alanının etrafında deyim yerindeyse *elektronik bir hendek*, güvenlik çemberi ve güvenli alan oluşturur. Şiddet mağduru için bir erken uyarı sistemi, bu sistemin etkinliğini kontrol eden taraf olan izleme merkezi ve ilgili kolluk birimi açısından ise pozitif bir yükümlülük olarak sorumluluk mekanizması söz konusudur. Böylece ihlaller ve problemler ivedilikle tespit edilip harekete geçilebilir⁵⁰.

EREZ/IBARRA'nın makalesinde yer alan şiddet mağduru anlatımları⁵¹, bu noktada niçin elektronik izlemeye gerek olduğunun bir göstergesi niteliğindedir. Bu anlatımların bazı örnekleri anlatıcıların anlatımıyla şu şekildedir:

“Şiddet uygulayanların hem ilişkiden ayrılmadan önce hem de özellikle ayrılık sonrasında kadınlara ‘akıl oyunları’ oynadığına dair hikayeleri: ‘Beni çoğunlukla telefonda tehdit etti. Pek çok akil oyunu oynardı. Beni arayıp ‘bıçakla’ derdi ve bıraktığı mesaj bu olurdu. Ya da ‘arkanı kolla’ derdi. Ben de ‘Ah, beni tehdit mi ediyorsun?’ derdim. ‘Hayır, sadece bir gün arkanı dönebileceğini ve orada olacağımı söylüyorsun.’. Sürekli arardı. Cevap vermezdim ve ondan çok korkuyordum.”

⁴⁸ “Filisid, genel olarak çocuğun ebeveyni tarafından öldürülmesini ifade etmektedir.” Foto Özdemir, Dilşad/Evinç, Ş. Gülin, “Kendi Bebeğini Öldürmek: Filisid Olgularına Psikodinamik Bakış ve Klinik Yaklaşım”, Türk Psikiyatri Dergisi 2021;32(3), s. 201 vd.; <https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/filicide> (Erişim Tarihi: 5/12/2023)

⁴⁹ Nancarrow/Modini, s. 1.

⁵⁰ Erez, Edna/Ibarra, Peter R., “Making Your Home A Shelter: Electronic Monitoring and Victim Re-entry in Domestic Violence Cases”, The British Journal of Criminology, Volume 47, Issue 1, January 2007, s. 102.

⁵¹ Erez/Ibarra, s. 105.

“Elektronik izlemeden önce kadınların evdeki gündelik varoluşu genellikle pusuya düşme veya saldırıya maruz kalma korkusuyla tüketiliyordu: “Her zaman birdenbire ortaya çıkıp boğazımı kesecek ya da beni vuracakmış gibi hissettim. Elektronik izleme mekanizması takılmadan önce pankreasım ve ülserlerimden dolayı 96 kiloya düştüm. Evime girip girmeyeceğini (veya) nerede ortaya çıkacağını düşünerek sinirlerimden yemek yiyemedim. Beni takip ederdi, evime doğru giderdi, dışarı çıkarsam ortaya çıkardı.”

“Sorunlu alan konutun çevresiyle sınırlı değildi. Kadınların işyerleri ve çocuklarının okulları da şiddet uygulayanın tehdidi altındaydı. Ancak kadınlar, arkadaşlarının ve akrabalarının evlerine sığınamıyorlardı çünkü şiddet uygulayanlar muhtemelen bu adresleri biliyor ve onları takip ediyor, dışarıda başka bir sorun yaratıyordu: “Hiçbir yere taşınmadım çünkü neredeyse benim tanıdığım herkesi tanıyordu. Beni ailemin evinde de takip etti. Bizi yalnız bırakmadığı için polise ihbarda bulunmak zorunda kaldılar. Konu herhangi birinin evine geldiğinde benim için güvenli bir sığınak yoktu. Yani ben bir yerde olmasam arkadaşlarımın evine gidiyordu. Kapıyı yumrukluyor, bağılıyor, çağırıyor. ‘O nerede? Onun nerede olduğunu bildiğini biliyorum.’ Rahat bir nefes alabileceğim bir yerim yoktu. Gerçekten güvende olabileceğim bir yer mi? Hayır, hiçbir yer yoktu çünkü onları biliyordu.”

Bu anlatımlardan da görüleceği üzere, yalnızca 6284 sayılı Kanundaki koruyucu ve önleyici tedbirlerin yeterli olmadığı durumlarda, her somut olay ayrı ayrı değerlendirilmek suretiyle elektronik izlemeye başvurulabilmektedir. Şiddet mağdurlarının sığınma evlerinde barınmaya mecbur bırakılmaması, sosyal hayattan dışlanmaması ve izole olmaması, toplumda güçlü birer birey olarak var olabilmeleri açısından elektronik izleme önemli bir yere sahiptir. Anlatımlarda da belirtildiği üzere, elektronik izleme olmadan şiddet mağdurları çeşitli tehditlere, fiili saldırılara, saplantılı ve ısrarlı takibe, evlerinin basılmasına (yalnızca kendi evleri değil aile ve arkadaş evleri de buna dahil), işyerlerinin ve çocuklarının okullarının basılmasına ve bunlar dışında birçok olumsuzluklara maruz kalabilmektedir⁵².

⁵² Erez/Ibarra, s. 107 vd.

Mağdur merkezli bir girişim olan elektronik izleme sistemi, şiddet mağdurlarına, yükümlüleri kontrollü bir şekilde hayatlarından uzak tutacak teknolojik tabanlı bir uyarı sistemi sağlamayı amaçlamaktadır⁵³. Elektronik izleme personeli ve ilgili memurlar, şiddet mağdurlarının ailevi ve sosyal ağlarıyla karşılıklı bağlantılarını kolaylaştırır, geliştirir ve denetimli serbestlik personeli ve uzmanlardan bir destek mekanizması oluşturur⁵⁴.

B. İzleme Merkezi, İzleme Merkezi ve Uygulama Ekibinin Görevleri

8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Kanununun 12. maddesine dayanılarak hazırlan Yönetmelikte detaylı olarak izleme merkezi ve işleyişine yer verilmiştir. Elektronik izlemeye karar verilmesi halinde kararın icrası İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünde kurulu izleme merkezinde yerine getirilmektedir. Elektronik izleme, izleme merkezinde izleme merkez amiri ve izleme personeli tarafından yedi gün 24 saat esasına göre kesintisiz ve sürekli olarak yürütülür. Buna göre takip işlemleri EGM (Emniyet Genel Müdürlüğü) ve JGK'nin (Jandarma Genel Komutanlığı) uygun gördüğü, gerekli vasıflara sahip yeterli sayıda izleme personeli tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu iş ve işlemler uygulama ekibi ve ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi) ile koordineli biçimde yürütülmektedir. İzleme merkezinde, teknik yöntemlerle takip sistemine dahil tüm vakalara ilişkin bilgilerin yer aldığı veri sistemi bulunmaktadır. İzleme merkezinde izlemenin yapıldığı ekranlar sürekli açık ve güncel halde tutulur ve ilgili personel tarafından sistemin çalışırılığı ve güncelliği sürekli takip edilmektedir. Takibi yapılan kişiler ile ilgili genel bilgiler düzenli olarak dosyalanıp ve arşivlenmektedir. Takibi yapılan kişilere ilişkin yapılacak acil aramalar için iletişim listesi hazırlanıp bu liste sürekli güncel tutulmaktadır. İzleme sırasında ihlalin tespit edilmesi halinde Yönetmeliğin 13. maddesinde düzenlenen uyarı, ihlal ve müdahale prosedürleri uygulanmaktadır. İhlal tespit edilmesi halinde öncelikle yükümlü ile irtibata geçilerek gerekli ihlal prosedürleri izlen-

⁵³ Erez/Ibarra, s. 112.

⁵⁴ Erez/Ibarra, s. 118-119.

mektedir. İhlalin devam etmesi durumunda ilgili kolluk birimleri ile irtibata geçilerek yükümlünün ve şiddet mağdurunun bulunduğu bölgenin koordinat bilgisi paylaşılıp müdahale prosedürleri izlenmektedir. Şiddet mağduru ile irtibata geçilerek mağdurun güvenli bir konuma geçmesi amacıyla gerekli yönlendirme yapılarak mağdurun güvende olduğu bilgisi teyit edilmektedir. İhlale ilişkin tespit tutanağı düzenlenerek ivedilikle ilgili kolluk birimi ile ŞÖNİM'e ulaştırılmaktadır. Belirtmek gerekir ki görevli ve yetkililer hariç, üçüncü kişiler izleme merkezine girememekte ve izleme merkezine ziyaretçi kabul edilmemektedir. İzleme merkezine elektronik alet ve cihazlarla girilememektedir (Yönetmelik m. 4).

İzleme merkezi amirinin görevleri Yönetmeliğin 5. maddesinde, izleme personelinin görevleri ise Yönetmeliğin 6. maddesinde belirtilmiştir. İzleme merkezi personeli, görevleri/vardiyaları boyunca dikkatli ve titiz olmalıdır. Nitekim yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışma söz konusu olduğu için personel her an bir ihlal gerçekleşebilecekmiş gibi hazırlıklı olmalıdır. Nihayetinde burada mağdurun yaşamı söz konusudur. İzleme personeli, bu esasa göre vardiya süresince izleme ekranı ve verileri takip eder, sistemsal diğer görevleri yapar, izlenen kişilerin uyarılmasını gerektirecek bir halin olması durumunda uyarı prosedürünü uygular, yükümlünün uyarıya rağmen kararı ihlal etmesi halinde ise ihlal prosedürünü uygular. İzleme personeli, vakanın gerektirdiği durumlarda şiddet mağduru ile iletişime geçerek mağdurun güvenli bir konuma geçmesi amacıyla gerekli yönlendirmeyi yaparak mağdurun güvende olduğu bilgisini teyit etmektedir (Yönetmelik m. 6).

İzleme merkezi personelinin yüklendiği görevin önemi ve yaşam-sallığı da dikkate alındığında; izleme personelinin, görevin gerektirdiği dikkat, özen ve sorumluluk ile bağlantılı olarak gerekli eğitim ve donanımı haiz olması beklenmektedir. Bu noktada periyodik meslek içi eğitimler önemlidir. Bunun yanında elektronik izleme kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığına bağlı, ilgili kuruluşlar işbirliği içinde olmalıdır (Yönetmelik m. 19/1). Kararın uygulanması

noktasında gecikme, hata gibi haller kişi hayatı bakımından, (örneğin kadın cinayetleri) sonucu geri dönülemez durumların meydana gelebilmesine neden olabilecektir⁵⁵.

Teknik yöntemlerle takip sürecinde görev alan personele yönelik, Yönetmelik kapsamında görevi bulunan kurum ve kuruluşların işbirliği ve koordinasyonunda düzenli olarak eğitim programları hazırlanacağı ve uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. (Yönetmelik m. 19/3).

Elektronik izleme işleminin yürütülmesi için Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliği ile Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlükleri/Kısım Amirliklerinde kadına yönelik şiddetle mücadele ve teknik yöntemlerle takip konularında eğitim almış kolluk görevlileri arasından, teknik yöntemlerle takip uygulama ekibi oluşturulmaktadır. Uygulama ekibi; elektronik izleme ünitelerinin teslimi, takılıp/çıkarılması ve kullanıma hazır hale getirilmesine yönelik iş ve işlemleri yapmaktadır (Yönetmelik m. 3/1-t). Uygulama ekibi, izleme kararına istinaden izleme yapılacak vaka için yazılı olarak izleme merkezinden izleme ünitelerini talep eder, taraflara izleme ünitelerini teslim etme ve geri alma işlemlerini yapar, izleme kararının tebliğinde ve kurum esnasında tarafların karara itiraz edeceğini belirtmesi halinde kurum işlemlerini yapıp itiraz prosedürü hakkında bilgilendirme yaparak duruma ilişkin hazırlanan tutanağı Cumhuriyet başsavcılığına gönderir, izleme süresinin bitmesi ya da izlemenin sonlanması halinde izleme ünitelerini geri alıp izleme merkezine iade eder, izleme merkezinden gelen ihlal bilgisini takip eder, izleme ünitelerinde meydana gelen arızaların giderilmesine ilişkin gerekli iş ve işlemleri yapar, şiddet mağduru ve yükümlünün farklı illerde ikamet ettiği vakalarda izleme ünitesinin sevki ya da talep edilmesi gibi iller arası işbirliğini gerektiren hallerde koordinasyonu sağlamak üzere izleme merkezine bilgilendirme yapar ve tüm iş ve işlemlerde izleme merkezi ve gerekmesi halinde ŞÖNİM ile koordinasyonu sağlar (Yönetmelik m. 7).

⁵⁵ Özgül Kalafat, s. XXIV.

C. Vakanın Tespiti, Değerlendirmesi ve Teknik Yöntemlerle Takip Kararı

6284 sayılı Kanunda yer alan tedbirlerin etkin uygulanması ve tabii amacı; koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının yetersiz kalması, mağdurun hayatının olağan akışının aksaması gibi nedenlerle teknik yöntemlerle takibe uygun olabileceği yönünde kanaat oluşan vakalar Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliği ve Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü/Kısım Amirliği ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı birimler tarafından tespit edilmektedir. Vakanın tespit edilmesinin ardından olaya ilişkin elde edilen bilgi, belge ve delillerle birlikte vakanın teknik yöntemlerle takibe uygunluğu Komisyon⁵⁶ tarafından değerlendirilmek üzere ŞÖNİM'e gönderilmektedir (Yönetmelik m. 8).

Vaka tespiti noktasında mağdur için saldırı/yeniden saldırı riski, yükümlünün mağdura ve/veya çocuklarına karşı fiziksel bir şiddette bulunma ya da olası cinayet riski değerlendirilmelidir. Bu durum değerlendirilirken düşük, orta, yüksek ve çok yüksek riskli olarak vaka de-recelendirmesi yapılarak kişiye özel ve acil risk yönetimi müdahaleleri sunmak yerinde olacaktır⁵⁷.

Bunun yanında risk değerlendirmesi ve vaka tespiti için acil riskleri ve koruma ihtiyaçlarını belirlemek ve şiddet olaylarını mümkün olduğu kadar spesifik olarak belgelemek, bu noktada belge yoksa mağdur anlatımlarına önem vermek, söz konusu spesifik şiddet olayına ilişkin mevcut tüm kanıtları toplamak, şiddet uygulayan veya uygulama riski bulunan kişinin şiddet geçişini araştırmak yararlı olacaktır⁵⁸. Elbette

⁵⁶ Komisyon: "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) bünyesinde, şiddet vakasının teknik yöntem ve araçlarla takibe elverişli olup olmadığını değerlendirmek üzere, ŞÖNİM Müdürü, ŞÖNİM'de görevli en az bir meslek elemanı ve polis irtibat görevlisi/jandarma personeli olmak üzere asgari üç personel ile oluşturulan komisyonu ifade etmektedir (Yönetmelik m. 3/1-m). Meslek elemanı: Üniversitelerin sosyal hizmet, psikoloji, çocuk gelişimi, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile sosyoloji bölümlerinden mezun olan ve il müdürlüğü bünyesinde görev yapan meslek mensuplarını" ifade etmektedir (Yönetmelik m. 3/1-n).

⁵⁷ Mann/Tosun, s. 6.

⁵⁸ Mann/Tosun, s. 7.

ki elektronik izleme kararının alınması için şiddet olgusunun yalnızca geçmişte gerçekleşmiş olmasına gerek yoktur. Şiddet uygulanma veya şiddete maruz kalma emarelerinin kendisini gösterdiği tüm durumlar da titizlikle değerlendirilmelidir.

Riskin değerlendirilmesi, yönetilmesi ve vaka tespitinde kolluk kuvvetlerinin rollerinin merkeziliği, mağdur merkezli, toplumsal cinsiyete duyarlı ve insan haklarına dayalı bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir⁵⁹. Tespit edilen vakalar; Komisyonda değerlendirilir. Bu noktada komisyonda değerlendirilen vakanın kolluk sorumluluk bölgesine göre Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amiri/Çocuk ve Kadın Kısım Amiri'nin Komisyona davet edilebilmesi mümkündür (Yönetmelik m. 9/1).

Komasyon; vakanın elektronik izleme sistemine uygunluğu, teknik yöntemlerle takip kararının alınması, uzatılması ve kaldırılmasına ilişkin değerlendirme yapmaktadır. Yapılacak değerlendirme şunları içermelidir (Yönetmelik m. 9/2):

a) Meslek elemanının şiddet mağduru ile gerçekleştirdiği görüşmeye ilişkin durum değerlendirme raporu ile polis irtibat görevlisi/jandarma personeli tarafından şiddet uygulama riski konusunda yükümlü hakkında resmi kayıtlardan edinilen bilgiler incelenir.

b) Gerek görülmesi halinde yükümlü kişi ile Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri bünyesinde görüşülebilir, görüşme raporu mahkemeye sunulacak olan nihai değerlendirme raporuna eklenmek üzere ŞÖNİM'e gönderilir.

c) İlgili kolluk birimi tarafından vakaya acil durumda etkin ve hızlı müdahalenin sağlanması amacıyla sorumluluk bölgesine göre polis irtibat görevlisi/jandarma personelinin koordinesinde gecikmeksizin asgari mesafeye ilişkin değerlendirmeyi içeren rapor hazırlanır. Asgari mesafeye ilişkin değerlendirme yapılırken; yükümlü ve şiddet mağdurunun ev, iş, okul ve

⁵⁹ Mann/Tosun, s. 7.

benzeri adreslerinin birbirine olan yakınlığı, gündelik güzergahları arasındaki mesafe, buldukları şehrin yüzölçümü, nüfus yoğunluğu ve trafik durumu, kolluk birimlerinin etkin müdahale süresi gibi kriterler göz önünde bulundurulur. Asgari mesafe raporu; ilgili kolluk birimi tarafından Komisyon değerlendirmesi neticesinde hazırlanacak nihai değerlendirme raporuna eklenmek üzere ŞÖNİM'e gecikmeksizin gönderilir.

Komisyonca vakanın teknik yöntemlerle takibe elverişli olup olmadığına ilişkin nihai değerlendirme raporu hazırlanıp vakanın teknik yöntemlerle takip açısından elverişli olduğu değerlendirildiği takdirde rapora asgari mesafe önerisi ve ilgili diğer bilgi ve belgeler eklenerek Karar talebi ŞÖNİM tarafından aile mahkemesine ivedilikle sunulmaktadır (Yönetmelik m. 9/3).

Vakaların komisyon değerlendirmesinden geçmeden mahkemeye ulaşması halinde, hakimin talebi olursa, Komisyon Yönetmelik m. 9/2 kapsamında değerlendirme yapar ve ŞÖNİM tarafından hazırlanan nihai değerlendirme raporu, ilgili bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle aile mahkemesine sunulmaktadır (Yönetmelik m. 9/4).

Kararlarda asgari mesafenin belirlenmemiş olması halinde teknik yöntemlerle takibe uygunluğun değerlendirilmesine esas teşkil edecek asgari mesafe önerisi ve güvenli bölgeler; ilgili kolluk birimi tarafından belirlenerek polis irtibat görevlisi/jandarma personeli aracılığıyla ŞÖNİM'e gönderilip ŞÖNİM tarafından vakaya uygun asgari mesafe önerisini içeren ek Karar talebi, Kararı veren aile mahkemesine sunulmaktadır (Yönetmelik m. 9/5).

Komisyon tarafından Kararın uzatılması ya da kaldırılmasına ilişkin değerlendirme; Karar süresinin sona ermesinden en az on beş gün önce yapılmaktadır. Değerlendirmede, Yönetmelik m. 9/2 hükümleri uygulanmakta ve yükümlünün izleme sürecindeki ihlal bilgileri göz önünde bulundurulmaktadır (Yönetmelik m. 9/6).

Vaka teknik yöntemlerle takibe elverişli değilse; ŞÖNİM tarafından vakanın risk durumuna uygun müdahale planı hazırlanıp gerektiğinde Kanun kapsamında uygun koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınması amacıyla ilgili aile mahkemesinden talepte bulunmaktadır (Yönetmelik m. 9/7).

Teknik yöntemlerle takip yani elektronik izleme kararı, ŞÖNİM, kolluk, şiddet mağduru ya da Cumhuriyet savcısı tarafından en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer aile mahkemesi hakiminden talep edilmektedir (Yönetmelik m. 10). Maddeden de anlaşılacağı üzere, karar noktasında görev yönünden aile mahkemeleri görevli olmakla birlikte yetkili mahkeme yönünden kesin bir yetki kuralı bulunmamaktadır. Kanaatimizce en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer tabiri bakımından özellikle şiddet mağdurunun bulunduğu yer önemlidir. Şiddet mağdurunun bulunduğu yer ve çevresindeki ŞÖNİM, kolluk ya da Cumhuriyet savcısı elektronik izlemeyle takip talebini ilgili aile mahkemesine yapabilecektir. Bunun dışında her somut olayın niteliğinin gerektirebileceği ivedi durumlar da göz önüne alındığında kanaatimizce kesin bir yetki kuralına yer verilmeksizin “*en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer aile mahkemesi*” ifadesinin kullanılması isabetli olmuştur.

Elektronik izleme kararı hem şiddet mağduruna hem de yükümlüye uygulama ekibi tarafından ilgili kolluk biriminde farklı zamanlarda ivedilikle tebliğ edilmektedir (Yönetmelik m. 11/1).

Elektronik izleme kararının tebliği esnasında, yükümlüye Kanunda yer alan tedbir kararlarının yedi gün yirmi dört saat esasına göre elektronik olarak takip edileceği ve Karara aykırılık halinde zorlama hapsi uygulanacağı ihtar yapılır. Yükümlünün izleme ünitelerinin kurulmasını kabul etmemesi halinde; Yönetmeliğin 14. maddesinde yer alan Karara itiraz prosedürü uygulanır; fakat Karara itiraz edilmesi Kararın uygulanmasını durdurmamaktadır (Yönetmelik m. 11/2). Burada, yukarıda belirtilen ihtarın yazılı ve sözlü olarak yapılması önemlidir. Maddeden de anlaşılacağı üzere, yükümlü, ayak veya kol bileceğine takılacak elektronik izlemenin yapılacağı cihazı takmak zorundadır. Yani yükümlünün

elektronik izleme cihazlarını kabul etmeme gibi bir seçeneği yoktur. Yükümlü aile mahkemesi nezdinde elektronik izleme kararına karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içerisinde itiraz edebilse de Yönetmeliğin 14. maddesinin 2. fıkrasına göre Karara itiraz, Kararın uygulanmasını durdurmaz.

Yükümlü dışında şiddet mağduru ya da ilgililer de Karara karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz edebilecektir (Yönetmelik m. 14/1). Açıkça yer verilmemiş olmakla birlikte bu noktada kanaatimizce Yönetmelikte yer alan “ilgili” lafzından, yükümlü ve şiddet mağduru dışında, tarafların kanuni temsilcileri veya vekili de anlaşılmalıdır⁶⁰.

Yükümlünün, Kararın tebliği için yapılacak olan davet çağrılarına cevap vermemesi, yükümlü veya şiddet mağduruna ulaşamaması ya da yükümlünün ceza infaz kurumunda bulunması gibi nedenlerle Kararın uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, durum uygulama ekibince tutanak altına alınarak mahkemeye sunulmak üzere ilgili kolluk birimine, ayrıca bilgi için ŞÖNİM’e ve izleme merkezine bildirilmektedir. Kararın uygulanma süresi boyunca durum, uygulama ekibi tarafından 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 35/5 maddesi kapsamında araştırmaya devam edilecektir. Yükümlüye ulaşıldığında, ŞÖNİM ve izleme merkezi ile koordine sağlanarak Kararın uygulanması sağlanmaktadır (Yönetmelik m. 11/3).

Elektronik izleme kararı, 6284 sayılı Kanunda yer alan ve hakimce karar verilen ilgili tedbir kararları olmaksızın tek başına uygulanmamaktadır. Elektronik izleme kararının uygulanmasına ilişkin izleme süreci taraflara izleme ünitelerinin teslimi ve elbette ki tam ve sağlam

⁶⁰ Çetin, s. 321; 10/11/2021 tarihli ve 31655 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliğinin “Şikayet ve İtiraz” başlıklı 48. maddesinin 1. fıkrasında da “Yükümlüler ile kanuni temsilcileri, infaz hizmetlerinin yürütülmesi sırasında müdürlükçe hazırlanan denetim planları ve raporları ile müdürlükçe yapılan uyarılar gibi işlem ve eylemlerin Kanun ve bu Yönetmelik ile ilgili diğer mevzuata aykırı olduğu gerekçesiyle müdürlüğe itirazda ya da infaz hakimliğine şikayette bulunabilirler.” şeklinde hüküm bulunmaktadır.

kurulum ile başlamakta ve geri alınmasıyla sona ermektedir. Karar doğrultusunda, tarafların elektronik izlenmesi, izleme merkezinde gerçekleştirilmektedir. Yükümlünün, şiddet mağduruna yaklaşmaması gereken asgari mesafe⁶¹ bilgisi izleme merkezinde sisteme kaydedilmekte ve yükümlü tarafından girilmemesi gereken tampon bölge⁶² ve yasak bölge⁶³ harita üzerinden işaretlenmektedir (Yönetmelik m. 12). Bu anlamda mahkemece verilecek kararlarda, elektronik izleme kararının uygulanacağı asgari mesafenin açıkça belirtilmesi kararın uygulanabilmesi açısından son derece önem arz etmektedir⁶⁴.

Elektronik izleme kararının ihlalinde uygulanacak prosedür, Yönetmeliğin 13. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre takip sürecinde, izleme personeli tarafından, izlenen kişilerin uyarılmasını gerektirecek bir durumun tespiti halinde önce uyarı prosedürü, uyarıya rağmen Kararın ihlali halinde ise ihlal prosedürü uygulanmaktadır (Yönetmelik m. 13/1).

İzleme personeli tarafından yükümlü ile iletişime geçilerek uyarı prosedürünün uygulanacağı durumlar şunlardır (Yönetmelik m. 13/2):

a) Yükümlünün, izleme merkezi tarafından belirlenen tampon bölgeye girmesi.

⁶¹ "Asgari mesafe: Kolluk birimlerinin acil durumda hızlı ve etkin müdahalesini sağlamak üzere yükümlü ve şiddet mağdurunun ev ve iş adresi ile bulunduğu konumun birbirine olan yakınlığı, buldukları şehrin yüzölçümü, nüfus yoğunluğu, trafik durumu, kolluk birimlerinin etkin müdahale süresi gibi ölçütler göz önünde bulundurularak belirlenen, yükümlünün şiddet mağduruna fiziksel olarak herhangi bir biçimde zarar vermesini engelleyecek mesafeyi" ifade eder (Yönetmelik m. 3/1-c).

⁶² "Tampon bölge: Mahkeme kararında belirtilen yasak bölgeye ilaveten, kolluk birimlerince vakaya hızlı ve etkin müdahaleyi sağlamak ve şiddet mağdurunu güvenli bölgeye ulaştırmak amacıyla izleme merkezi ve uygulama ekibi tarafından koordineli olarak belirlenen ek ya da ara bölgeyi" ifade eder (Yönetmelik m. 3/1-s).

⁶³ "Yasak bölge: Yükümlünün; Karara göre şiddet mağduruna yaklaşmasının yasak olduğu, şiddet mağdurunun konutu, işyeri, okulu ve benzeri yerleri" ifade eder (Yönetmelik m. 3/1-u).

⁶⁴ <https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/1022021193738elektronik%20kelepçenin%20yayınlaştırılması-2.CBS%20duyurusu.pdf> (Erişim Tarihi: 8/11/2023).

b) Yükümlünün, alıcı cihazı yanında taşımaması veya şarj etmemesi⁶⁵.

c) Yükümlünün, elektronik kelepçeye ve alıcı cihaza zarar verecek biçimde müdahalede bulunması⁶⁶.

Şiddet mağdurunun; alıcı cihazı şarj etmemesi, yanında bulundurmaması ve yükümlüye yaklaşması durumlarında izleme personeli tarafından şiddet mağduruna ulaşılarak bu yönde gerekli yönlendirme ve bilgilendirme yapılmaktadır (Yönetmelik m. 13/3).

Uyarıya rağmen ihlal devam ederse, ihlal prosedürü uygulanmaktadır. İzleme personeli tarafından ihlal prosedürünün izleneceği durumlar şunlardır (Yönetmelik m. 13/4):

a) Yükümlünün tampon bölgeye girdikten sonra uyarıya rağmen yasak bölgeye girmeye devam etmesi.

b) Yükümlünün uyarı prosedürünün uygulanmasına rağmen elektronik kelepçeye ve alıcı cihaza müdahale etmeye ve zarar vermeye devam etmesi.

İhlalin vuku bulduğu zamanlarda izleme personeli tarafından ihlal tespit tutanağı düzenlenmekte ve tutanak Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmek üzere ilgili kolluk birimine ve bilgi için ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılmaktadır (Yönetmelik m. 13/5).

Yönetmeliğin 13. maddesinin 2. ve 4. fıkralarında sayılan haller ve izlemenin teknik sebepler ile kesintiye uğradığının anlaşıldığı hallerde izleme personeli tarafından eş zamanlı olarak şiddet mağduru aranarak olası şiddet tehlikesi hakkında bilgilendirilip güvenli bölgeye geçmesi istenmektedir (Yönetmelik m. 13/6). Bu yolla şiddet mağdurunun can güvenliği sağlanmaktadır.

⁶⁵ Yükümlüye takılan elektronik izleme cihazının şarjının %30'un altına düşmesi halinde yükümlünün ikaz edildiği yönünde bkz: <https://icisleri.gov.tr/elektronik-izleme-merkezi-siddet-uygulayanlari-adim-adim-takip-ediyor> (Erişim Tarihi: 6/11/2023)

⁶⁶ Ayrıca bkz: Yönetmelik m. 18/2.

İhlalin devam etmesi ve/veya elektronik kelepçenin yükümlünün vücudundan çıkarılması durumlarında izleme personeli tarafından 112/155/156 Acil Çağrı Hatları ve ilgili kolluk birimleri ile irtibata geçilerek gerekli müdahalenin yapılabilmesi amacıyla yükümlünün ve şiddet mağdurunun bulunduğu bölgenin koordinat bilgisi paylaşılmaktadır (Yönetmelik m. 13/7). Tüm bu durumlarda ilgili personellerin ivediliği ve birbirleriyle koordinasyonu oldukça önemlidir⁶⁷.

İhbarı alan kolluk birimi tarafından yükümlüye gerekli müdahale sağlanmaktadır. Kolluk birimi tarafından ilgili Cumhuriyet Savcısı ivedilikle bilgilendirilip duruma ilişkin tutanak düzenlenerek Cumhuriyet Başsavcılığına ivedilikle gönderilmektedir. Bu noktadan sonra 6284 sayılı Kanununun Tedbir Kararlarına Aykırılık başlıklı 13. maddesi kapsamında gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır (Yönetmelik m. 13/8).

Komisyon tarafından Kararın uygulanma süresinin sona ermesinden on beş gün önce teknik araç ve yöntemlerle takibin devamı ya da kaldırılmasına ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Değerlendirme sonucunda, Kararın devamına ilişkin kanaatin oluşması halinde izlemenin kesintiye uğramaması için uygulama süresi sona ermeden on gün önce talep, ŞÖNİM tarafından aile mahkemesine sunulmaktadır (Yönetmelik m. 15/1).

Karar süresinin uzatılmasına ilişkin değerlendirme, sürenin sona ermesinden en az yedi gün önce ŞÖNİM tarafından kolluğun ilgili Büro/Kısım Amirliği ile izleme merkezine bildirilmektedir (Yönetmelik m. 15/2). Böylece elektronik izleme kararının devam etmesi halinde süreklilik sağlanmaktadır.

Kararın uygulanması sürecinde; izleme merkezi, ŞÖNİM ve ilgili kolluk birimince vakanın teknik yöntemlerle takibe elverişsiz olduğunun tespit edilmesi ya da risk durumunun değişmesi gibi hallerde Kararın kaldırılması talebi, Komisyon tarafından yapılacak değerlendirme

⁶⁷ Tuna, s. 170 vd.

sonucunda ŞÖNİM tarafından aile mahkemesine sunulmaktadır (Yönetmelik m. 15/3). Nihai kararı aile mahkemesi hakimi vermektedir.

Elektronik izlemede; izleme personeline, kolluk kuvvetlerine, aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet içeren olay ve şikayetlere ilk müdahalede bulunacak kişiler olarak kritik bir rol düşmektedir. Mağdurun korunmasını sağlamak ve adalete erişim noktasında hakimlerin değerlendirmeleri ve kararları oldukça önemlidir⁶⁸.

Kararın süresi sona erdiğinde veya kaldırıldığında izleme personeli, şiddet mağduru ve yükümlüyü, izleme ünitelerinin teslimi için uygulama ekibine yönlendirmektedir. (Yönetmelik m. 15/4). Görüleceği üzere 6284 sayılı Kanun kapsamında elektronik izleme zamansal olarak belirli bir sürenin sonunda sona ermekte ya da kaldırılmaktadır. Bu tedbire daimî surette başvurulmasının da sürdürülebilir olmadığı değerlendirilmektedir⁶⁹. Elektronik izleme müessesesinin 6284 sayılı Kanun kapsamındaki yeri ve niteliği dikkate alındığında, bu müessese bir cezalandırma ya da cezanın infaz aracı değildir. Burada mağdurun yaşamı önemlidir. Risk, vaka değerlendirmesi ve tüm bu aşamalarda mağdurun ve yükümlünün elektronik izlenmesi gerekliliğinin altında güncel/muhtemel bir şiddet olgusu bulunmaktadır.

Elektronik izleme sistemi, tek başına yükümlüde davranış değişikliğine neden olmamaktadır. Bunun yanında, Kanunun şiddet uygulayana yönelik önleyici tedbirlerle alakalı 5. maddesinin 1. fıkrasının “ı” bendi de göz önüne alındığında iyileştirme programı/tedavi programı, yardım ve destek programları⁷⁰ psikolojik ve psikiyatrik destek sağlanması ve tedavi de yararlı olacaktır⁷¹. Bu noktada yükümlünün davranışlarını, öfkesini

⁶⁸ Mann/Tosun, s. 6.

⁶⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf> (Erişim Tarihi: 8/11/2023).

⁷⁰ Koç, Ziya, “Elektronik İzleme ile Hapis Cezasının Konutta Çektirilmesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2013/2, s. 216.

⁷¹ Pekel Uludağı, s. 1351.

ve şiddet eğilimini kontrol altına almasını sağlamaya yönelik bir program uygulanabilir⁷².

Adalet Bakanlığı, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 4/2/2021 tarihli, elektronik kelepçe/teknik takibin tüm il ve ilçelerde yaygınlaştırılması konulu yazısında da yerinde olarak elektronik izleme ile birlikte şiddet uygulayana yönelik başkaca bir kısım önleyici tedbirlerin de alınması ve uygulanmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Yazıda özellikle öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranışları değiştirmeyi hedefleyen eğitim, danışmanlık, rehabilite, tedavi ve muayene gibi alternatif tedbirlerin de mutlaka gözetilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu anlamda vaka ile uyumlu koruyucu ve önleyici tedbir kararları belirlenirken, yalnızca elektronik izleme yöntemiyle takip tedbiri ile yetinilmemesi, bunun yanında şiddet uygulayanın rehabilitesine yönelik başkaca tedbirlerin de talep edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir⁷³.

D. İzleme Ünitelerinin Teslimi, Geri Alınması ve Zarar Gören izleme Ünitelerine İlişkin Yapılacak İşlemler

Taraflar, uygulama ekibince Kararın tebliği ve uygulanmasına esas teşkil eden elektronik izleme ünitelerinin teslimi amacıyla farklı zamanlarda kolluk birimine davet edilmektedir. Uygulama ekibi tarafından hijyen ve temizlik işlemleri yapıldıktan sonra izleme üniteleri takılır ve taraflara teslim edilmektedir. Taraflara teknik yöntemlerle takip sürecinde uyulması gereken kurallar ve cihaz kullanım prosedürleri anlatılıp; söz konusu kural ve prosedürlere ilişkin uygulama kılavuzu teslim edilmektedir. İzleme ünitelerinin teslimini ve teknik yöntemlerle takip sürecinde gerekli kural ve prosedürlere uyulacağı taahhüdünü içeren tutanak taraflara imzalatılarak sistemin aktivasyonu izleme merkezi ile koordineli biçimde sağlanmaktadır (Yönetmelik m. 16). Taraflardan

⁷² Kangal, Zeynel T., "Ceza Hukukunda Elektronik İzleme", Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, No:32, İstanbul, Haziran 2004, s. 549.

⁷³ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf> (Erişim Tarihi: 8/11/2023).

birinin okuma-yazma bilmemesi halinde kanaatimizce ilgili tutanak detaylıca ilgiliye anlatılmalı, ardından tutanak ilgili tarafından imzalanmalı ya da duruma göre parmak mührü bastırılmalıdır.

Elektronik izleme ile takip kararı sona erdiğinde taraflar, izleme merkezi tarafından kolluğun ilgili Büro/Kısım Amirliğine yönlendirilip eş zamanlı olarak uygulama ekibi bilgilendirilmektedir. Cihazların çıkarılması ve geri alınmasına ilişkin taraflara imzalatılan tutanaklar uygulama ekibince dosyalanmaktadır (Yönetmelik m. 17).

Yükümlü tarafından izleme ünitelerine zarar verilmesi ya da kullanımının hukuka aykırı olarak engellenmesi hallerinde durum tutanak altına alınarak Cumhuriyet Başsavcılığına ivedilikle suç duyurusunda bulunulur (Yönetmelik m. 18/1). Yönetmelikte bu madde bakımından yalnızca yükümlü şeklinde bir hal söz konusu olsa da şiddet mağdurunun da izleme ünitesine zarar vermesi durumunda Yönetmeliğin 18. maddesi uygulanmalıdır. Elektronik izleme cihazına zarar verilmesi durumunda, suçun unsurlarının varlığı halinde TCK m. 152/1-a'da hüküm altına alınan kamu malına zarar verme suçu meydana gelecektir⁷⁴.

III. TEMEL HAKLAR İLE MENFAAT DENGELİMESİ AÇISINDAN ELEKTRONİK İZLEME

Elektronik izleme ile kişinin izlenmesi ve takibi temel haklara saygı problemini gündeme getirmektedir⁷⁵. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) her ne kadar elektronik izlemeyi düzenlemese de bazı yazarlara göre, elektronik izleme AİHS'in birçok maddesini ihlal edebilecektir.

⁷⁴ Çifci, s. 80; Yargıtay 23. Ceza Dairesi 2015/18875 E., 2016/10717 K., 14.12.2016 K.T. "İşlediği bir suç nedeniyle hakkında Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Kanunu 105/a maddesi gereğince elektronik kelepçe uygulanmak suretiyle 20.00-06.00 saatleri arasında konutu terk etmeme yükümlülüğü verilen sanığın 18/09/2013 günü 20.00 eve gelmediğinin tespit edilmesi üzerine Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüğü tarafından haber verilen polis memurlarınca yapılan soruşturmada sanığın elektronik kelepçeyi kırarak attığının tespit edildiği bu suretle kamu malına zarar verme suçunu işlediği iddia ve kabul olunan olayda; iddia, sanığın tevii yolu ikrar içeren savunması, tutanaklar ve tüm dosya kapsamından, sanığın mala zarar verme eyleminin sabit olduğu anlaşıldığından mahkumiyeti yönündeki mahkeme kabul ve uygulamasında bir isabetsizlik görülmemiştir. ... Temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA oybirliği ile karar verildi." (<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>).

⁷⁵ Kangal, s. 553.

Bu maddelere, “İşkence yasağı” başlıklı m. 3, “Özgürlük ve güvenlik hakkı” başlıklı m. 5, “Özel ve aile hayatına saygı hakkı” başlıklı m. 8, “Ayrımcılık yasağı” başlıklı m. 14 örnek gösterilebilir⁷⁶. Elbette ki burada ceza hukuku bağlamında bir elektronik izlemeden bahsedilmemelidir. Bu sebeple 6284 sayılı Kanun kapsamında kişilere takılan elektronik izleme ekipmanları yönünden; 6284 sayılı Kanun ve Yönetmelik maddeleri gözetilerek bir değerlendirme yapılmalıdır.

Elektronik izleme öncelikle ve yoğun olarak ceza hukuku bağlamında kullanılmaktadır⁷⁷. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda kullanılması ise ceza mevzuatına kıyasla daha sınırlıdır. Elektronik izleme, kişinin mahremiyet hakkına⁷⁸ büyük ölçüde müdahale etmesi, hareket özgürlüğünü kısıtlamasından dolayı ve kişinin toplum içindeki vaziyetini ve onurunu olumsuz etkileyebildiğinden, 6284 sayılı Kanun açısından ve 6458 sayılı Kanun açısından kişi haklarına yönelik oldukça müdahaleci bir niteliği haizdir. Ayrıca toplumda elektronik cihaz kullanan kişilerin ceza mevzuatı açısından suçlularla potansiyel olarak ilişkilendirilmesi ayrımcılığa yol açabilir⁷⁹.

Bireyleri mevzuat kapsamında elektronik olarak izleme, (kişinin teknik yöntemlerle denetim ve gözetim altında takibi göz önüne alındığında) özgürlük kısıtlayıcı bir uygulama olması sebebiyle yükümlüyü takip etmeye yönelik elektronik izlemenin kullanılması temel haklara bir müdahale niteliğinde olabilmektedir. Bunun yanında şiddet uygulanması muhtemel olan kişi ya da mağdurun da temel haklarına bir müdahale söz konusu olabilir. Örneğin elektronik olarak izlenen kişi, günde

⁷⁶ Kangal, s. 554; Koç, s. 190-191; AİHS bağlamında elektronik izleme için bkz: Çifci s. 66 vd.

⁷⁷ Alternatives to Detention for Asylum Seekers and People in Return Procedures”, European Union Agency for Fundamental Rights, s. 2; Nellis, Surveillance and Confinement, s. 41 vd.; Nellis, Surveillance-Based, s. 143 vd.

⁷⁸ Mahremiyet hakkı, insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından temel bir haktır. Nitekim gizlilik; kendi başına kalma hakkını, dış bileşenlerin kişiye sınırlı erişimini, kişisel bilgilerin kontrolünü ve mahremiyeti içermektedir. Wekesa, M/Muendo, MM/Mikinyango A, “The use of Electronic Tracking and Monitoring Systems and the Right to Privacy”, International Journal of Social Science and Technology Vol. 5 No. 4, Ağustos 2020, s 1,5.

⁷⁹ “Alternatives to Detention for Asylum Seekers and People in Return Procedures”, s. 2.

üç saate kadar ayak bileğine veya kola takılan elektronik izleme bileklik ve ekipmanlarının pillerini yeniden şarj etmek için zaman harcayabilir. Bu durum nihayetinde özgürlüğün kısıtlanması anlamına gelir. Nitekim bu durum kişilerin bir yerde sabit kalmalarını gerektirebileceği gibi çalışma hürriyetini de olumsuz yönde etkileyebilecektir⁸⁰.

Yaygın ve/veya tekrar eden aile içi şiddet sorununa yanıt olarak elektronik izleme, yeniden suç işlemeyi azaltmak, mağdur yaşamını korumak ve güvenliğini artırmak için potansiyel bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Elektronik izleme umut verici görünse de bu müessesenin etkinliğini, yasal, etik ve sosyal sonuçlarını tam olarak anlamak için daha fazla araştırma ve değerlendirme yapılması gerekmektedir. Aile içi ve kadına karşı şiddeti önlemenin geleceğine baktığımızda, elektronik izlemenin kullanımı ve faydalarını en üst düzeye çıkarırken; her somut vakada ayrı ayrı olmak üzere elektronik izlemede, elektronik olarak izlenen ve teknik yöntemlerle takip edilen kişiler ile şiddet uygulanması muhtemel olan kişi ya da mağdur arasındaki menfaat dengelemesi ve değerlendirmesi yapmak ve bu anlamda temel hak ve özgürlükler açısından bir denge kurmak gerekmektedir⁸¹.

Burada karşımıza mağdur (lehine elektronik izleme uygulanan) ve şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi (aleyhine elektronik izleme uygulanan) şeklinde iki taraf çıkmaktadır. Bu iki süjenin ayrı ayrı değerlendirmesi yapılarak bir sonuca varılmalıdır.

NELLIS, kendilerini savunmasız ve yaşamsal olarak tehlikede hissedilen mağdurları korumak adına elektronik izleme cihazlarının suç mağdurları (genellikle cinsel suçlar, ısrarlı takip ve aile içi şiddet mağdurları) üzerinde kullanılmasını, etik kurallara uygun olarak değerlendirmektedir. Kanaatimizce de mağdur açısından, elektronik izleme personelinin hem mağdurun hem de yükümlünün nerede olduğunu

⁸⁰ Edwards, Alice, "Back to Basics: The Right to Liberty and Security of Person and 'Alternatives to Detention' of Refugees, Asylum-Seekers, Stateless Persons and Other Migrants", UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), April 2011, PPLA/2011/01.Rev.1, s. 78.

⁸¹ <https://www.cep-probation.org/events/13th-electronic-monitoring-beyond-control-electronic-monitoring-and-prevention/>, (Erişim Tarihi:26/12/2023).

bilmesi; mağdurların ve ailelerinin, kadın sığınma evlerine muhtaç bırakılmaması adına toplumda bir birey olarak korkmadan, saklanmadan onurlu ve ayakları yere basan bir yaşam sürebilmeleri için kendi evlerinde ve kamusal alanda dolaşırken daha güvende olmalarını hissetmeleri önem arz etmektedir⁸².

Şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi ile mağdur açısından bir menfaat dengelemesi yapılırken yani elektronik izleme somut olay açısından uygulanmalı mı uygulanmamalı mı hususu değerlendirilirken, makalenin “*Vakanın Tespiti, Değerlendirmesi ve Teknik Yöntemlerle Takip Kararı*” başlıklı kısmında belirttiğimiz üzere; düşük, orta, yüksek ve çok yüksek riskli olmak üzere, risk düzeyine bağlı olarak operasyonel bir değerlendirme yapılmalıdır. Düşük ve orta riskli vakalarda yani yaşam hakkını tehdit etmeyen durumlarda, 6284 sayılı Kanun kapsamında ve elektronik izleme yöntemi dışında kalan koruyucu/önleyici tedbirlere başvurulabilir⁸³.

Kişisel verilerin korunması mahremiyetin bir parçasıdır⁸⁴. Yüksek riskli ve çok yüksek riskli vakalarda, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin elektronik olarak izlenmesi mümkün hale gelmektedir. Yüksek ve çok yüksek riskli vakalarda mağdurun yaşamsal bir tehdit altında olduğu değerlendirilmektedir⁸⁵.

⁸² Nellis, Standards and Ethics, s. 41.

⁸³ Mann/Tosun, s. 20. Bunun yanında anlık gelişen ve/veya acil durumlarda İçişleri Bakanlığınca uygulamaya konulan Kadın Destek Uygulaması (KADES) şiddet olaylarının önüne geçebilmek ve kadınlara yardım edebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu uygulama da risk seviyesi fark etmeksizin hayati bir önemi haizdir. “KADES uygulaması, son yıllarda giderek artan kadına şiddet olaylarının önüne geçebilmek ve kadınlara yardım edebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Eşinden veya bir başkasından şiddet gören ya da şiddete maruz kalma ihtimali olan kadınlar, akıllı telefonları üzerinden yapacakları ihbarlarda hızlı bir şekilde bu iş için kurulan Kadın Acil Destek İhbar Sistemi'ne ulaşabiliyorlar. Akıllı telefon kullanıcıları bir kadının, Google Play Store ve Apple Store uygulamasından indireceği “Kadın Destek Uygulamasını (KADES)”, T.C. Kimlik Numarasını girerek ve sonrasında EGM serverlarından gelen aktivasyon kodu ile aktif hale getirebileceği uygulama ile aile içi ve kadına yönelik şiddet mağduru kadınların acil durumlarda cihaz konum bilgisini açarak bir tuşla 155 Polis İmdat Acil Çağrı Merkezine ulaşarak, yardım çağrısının yapıldığı olay yerine en yakın ekip veya devriyenin sevk edilerek olaya müdahalesi sağlanacaktır.” Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades>, (Erişim Tarihi: 27/12/2023).

⁸⁴ Wekesa/Muendo/Mikinyango, s. 3.

⁸⁵ Mann/Tosun, s. 21,37.

Netice itibariyle mağdur açısından risk seviyesinin düşük ve orta olarak değerlendirildiği durumlarda, şiddet uygulayan ya da uygulama riski bulunan kişi bakımından elektronik izleme öngörülmemiş, 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu/önleyici tedbirler bu risk gurubunda öne çıkmıştır. Bunun yanında mağdur açısından riskin yüksek ve çok yüksek olduğu durumlarda koruyucu/önleyici tedbirlerin yanında şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişinin elektronik olarak izlenmesine karar verilmesi, mağdurun yaşam hakkı nazara alındığında korunan menfaatin üstün olmasından dolayı, temel haklara orantısız bir müdahale olarak değerlendirilmemektedir. Bu itibarla elektronik izleme kararının alınmasında, ilk aşamadan son aşamaya kadar tüm yönleriyle detaylı bir analiz yapılmak suretiyle menfaat dengelemesi yapılmalıdır⁸⁶.

SONUÇ

Şiddet, tüm dünyayı ilgilendiren, günümüzün en büyük toplumsal sorunlarından biridir. Bu bağlamda kadına karşı şiddet olmak üzere her türlü şiddet ile mücadele kaçınılmaz ve zorunludur. Kadına karşı şiddetle mücadeleye yönelik Türkiye Cumhuriyeti'nin de taraf olduğu birçok uluslararası metin bulunmaktadır. Bunun yanında şiddetle mücadelede ulusal mevzuat da çok önemli bir konumdadır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda, şiddet mağdurunu şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişi/kişilerden korumaya yönelik koruyucu ve önleyici tedbirlere yer verilmiştir. Bu noktada, kadına karşı şiddetle mücadelede sıfır tolerans ilkesiyle birlikte, en temel insan hakkı olan yaşam hakkının korunması, kadın cinayetlerinin son bulması, Kanunun en önemli amaçlarından biridir.

6284 sayılı Kanunun 12. maddesiyle bu Kanun hükümleri uyarınca verilen tedbir kararlarının uygulanması amacıyla hakim kararıyla teknik araç ve yöntemler kullanılabilmesi hüküm altına alınmıştır. Teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esaslar, 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemler ile Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelikle düzenlenmiştir. Yönetmelikte, elektronik izlemenin

⁸⁶ Edwards, s. iv.

başından sonuna, kavram ve kurumlarla birlikte; vakanın tespitinden, elektronik izleme kararının alınmasına, kararın uygulanmasına ve sonlandırılmasına kadarki tüm süreç hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ilgili personelleri koordineli ve işbirliği içerisinde çalışmaktadır.

Elektronik izleme sistemi ile şiddet mağduru ile yükümlünün takibi ve tedbir kararlarının ihlali veya ihlali ihtimalinin doğması durumunda ilgili personellerin ihlal ya da müdahale prosedürü ile olaya müdahale etmesi sağlanarak şiddet mağdurunun korunması amaçlanmıştır. Bu kapsamda elektronik izleme sisteminde, mağdurun korunması ve yükümlünün zarar verme girişimlerinin önlenmesi adına güvenli bölge, tampon bölge ve yasak bölge gibi yerler bulunmaktadır. Mağdurun çevresinde adeta görünmez güvenlik çemberi oluşturan elektronik izleme sistemi; elektronik kelepçe, mağdur ünitesi, GPS gibi araç ve yöntemlerle coğrafi bilgi sistemleri üzerinden denetlenmekte ve izlenmektedir⁸⁷. Mağdur ve yükümlünün, birbirlerine ihlal boyutuna varan yaklaşması durumlarında ve izleme ekipmanlarına karşı yapılan her türlü ihlal izleme merkezine iletilmektedir.

Elbette ki elektronik izleme sisteminin, kadına karşı şiddetle mücadelede sihirli bir değnek görevi görmesi beklenmemektedir. Nihayetinde, elektronik izleme müessesesinin yalnızca Kanunda ve Yönetmelikte düzenlenmiş olması tek başına yeterli değildir. Kadına yönelik şiddet ile mücadelede mevzuatın etkin bir şekilde uygulanabilirliğini sağlamak gerekmektedir⁸⁸. Elektronik izlemenin başından sonuna kadar ilgili tüm personel çok dikkatli, tedbirli ve özenli davranmakla yükümlüdür. Bu noktada kolektif çalışmanın bir gereği olarak ilgili kurum ve kuruluşlar birbirleri arasında koordine olmalıdır. Elektronik izlemenin seyrini yavaşlatan veya aksatan haller ile eksiklikler personel tarafından raporlanarak çözüme kavuşturulmalıdır.

⁸⁷ GPS sistemi özellikle yükümlünün belirli alanlara ve yerlere girişini engellemek amacıyla kullanılmaktadır. Aynı zamanda GPS sistemi, yükümlünün gerçek zamanlı olarak izlenebilmesine olanak tanımaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz: Yıldırım/Varol, s. 196.

⁸⁸ Doğan, s. 115 vd.

Ataerkil ve erkek egemen zihniyetin kırılmasına yönelik adımlar atılmalı, toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde, her türlü şiddetten arınmış bir anlayış ve bilinç oluşturulmalıdır. Tüm bunlar yapılmaksızın salt koruyucu/önleyici tedbir mekanizmalarının oluşturulması ve bu özelde elektronik izleme sisteminin uygulanması, şiddet ile mücadelede uzun vadede gerçekçi ve kalıcı bir çözüm sağlayamayacaktır⁸⁹.

Kanun kapsamındaki tüm koruyucu ve önleyici tedbirlerin zamanal bir sınırı bulunmaktadır. Nitekim elektronik izleme yöntemine daimî surette başvurulması da sürdürülebilir gözükmemektedir. Kanunun gerekçesinde de belirtildiği üzere, Kanunun diğer bir amacı da şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali olan kişinin, verilecek koruyucu tedbir kararları ile rehabilite edilmesidir. Zira şiddet olgusunun sosyolojik ve psikolojik altyapısı yadsınamaz. Elektronik izleme sistemi tek başına yükümlüde davranış değişikliğine neden olmadığından, elektronik izlemenin yanında yükümlünün; davranışlarını, öfkesini, stresini ve şiddet eğilimini kontrol altına almasını ve bu anlamda farkındalık sağlayarak tutum ve davranışlarını değiştirmeye yönelik danışmanlık, tedavi ve muayene, rehabilitasyon gibi alternatif programların da uygulanması elzemdir.

En nihayetinde, elektronik izleme kararının alınmasında, ilk aşamadan son aşamaya kadar tüm yönleriyle detaylı bir analiz yapılmak suretiyle risk faktörü ve temel haklar da gözetilerek taraflar açısından bir menfaat dengelemesi yapılmalıdır. Bu neticeye göre elektronik izlemenin uygulanıp uygulanmayacağına karar verilmelidir.

⁸⁹ Doğan, s. 121-122.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Denetimli Serbestlik Hizmetlerinde Elektronik İzleme, Ankara, Şubat 2021.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, Kasım 2023.

“Alternatives to Detention for Asylum Seekers and People in Return Procedures”, European Union Agency for Fundamental Rights, ss. 1-23.

Altunok, Hatice/Aydın, Hakan/Gedikkaya, Fatma Gül, “Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Politikasında Çıktılar Üzerine Bir Değerlendirme”, Yasama Dergisi, Yıl: 2015, Sayı:30, ss. 5-21.

Bales, William/Mann, Karen/Blomberg, Thomas/Gaes, Gerry/Barrick, Kelle/Dhungana, Karla/Mcmanus, Brian, “A Quantitative and Qualitative Assessment of Electronic Monitoring”, Final Report, The Florida State University, College of Criminology and Criminal Justice, Centre for Criminology and Public Policy Research, May, 2010.

Çetin, Soner Hamza, Türk Ceza Hukukunda Elektronik İzleme, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ocak, 2020.

Çıfci, Serdar, “Ceza Hukukunda Elektronik izleme”, (Danışman: Şentürk, Candide), Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İzmir, 2022.

Dalkır Kahveci, Ayşegül, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Türkiye’de Kadına

Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü”, (Danışman: Kansu, Aykut), Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Demirbaş, Timur, Kriminoloji, 7. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020.

Doğan, Hümeyra, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Denetimli Serbestlik Uygulamalarının Rolü”, (Danışman: Coşkun, Vahap), Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Edwards, Alice, “Back to Basics: The Right to Liberty and Security of Person and ‘Alternatives to Detention’ of Refugees, Asylum-Seekers, Stateless Persons and Other Migrants”, UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), April 2011, PPLA/2011/01.Rev.1.

Elçi, Ferhat, Elektronik İzleme Sistemlerinin Türkiye’de Kullanımı, Sunum, 2018.

Ercoskun Şenol, H. Kübra, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl:7, Sayı:13, Ankara, 2019, ss. 423-459.

Erez, Edna/Ibarra, Peter R., “Making Your Home A Shelter: Electronic Monitoring and Victim Re-entry in Domestic Violence Cases”, The British Journal of Criminology, Volume 47, Issue 1, January 2007, ss. 100–120.

Foto Özdemir, Dilşad/Evinç, Ş. Gülin, “Kendi Bebeğini Öldürmek: Filisid Olgularına Psikodinamik Bakış ve Klinik Yaklaşım”, Türk Psikiyatri Dergisi 2021;32(3), ss. 201-210.

Graham, Hannah/Mcivor, Gill, “Electronic Monitoring in the Criminal Justice System”, (Criminal Justice System), INSIGHTS A Series of Evidence Summaries, Scottish Centre for Crime & Justice Research, No:40.

Graham, Hannah/Mcivor, Gill, “Scottish and International Review of the Uses of Electronic Monitoring”, (Scottish), The Scottish Centre for Crime & Justice Research, Report No:8/2015, University of Sterling, August, 2015.

Hucklesby, Anthea/Beyens, Kristel/Boone, Miranda/Dünel, Freider/Mcivor, Gill/Graham, Hannah, “Creativity and Effectiveness in the use of Electronic Monitoring: A Case Study of Five Jurisdictions”, (Five Jurisdictions), May 2016.

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yasama Dönemi:27, Yasama Yılı:5, Sıra Sayısı: 315, Mart 2022.

Kangal, Zeynel T., “Ceza Hukukunda Elektronik İzleme”, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, No:32, İstanbul, Haziran 2004, ss. 525-560.

Kaya Kızılırmak, Cansu, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da Öngörülen Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbirler”, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt:78, Sayı:3, İstanbul, 2020.

Koç, Ziya, “Elektronik İzleme ile Hapis Cezasının Konutta Çeşitlendirilmesi”, Ankara Barosu Dergisi, 2013/2, ss. 171-220.

Mann, Lori/Tosun, Zehra, “Assessing and Managing Risks in cases of Violence Against Women and Domestic Violence”, Council of Europe, 2020.

Moroğlu, Nazan, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl:2012, Sayı:99, ss. 357-380.

Nancarrow, Heather/Modini, Tanya, Electronic Monitoring in the context of Domestic and Family Violence, Report for the Queensland Department of Justice and Attorney-General, Unpublished, Sydney, 2018.

Nellis, Mike, “Standards and Ethics in Electronic Monitoring”, (Standards and Ethics), Council of Europe, Handbook for Professionals Responsible for the Establishment and the Use of Electronic Monitoring, June, 2015.

Nellis, Mike, “Surveillance and Confinement: Explaining and Understanding The Experience of Electronically Monitored Curfews”, (Surveillance and Confinement), European Journal of Probation, Vol. 1, No. 1, 2009, ss. 41-65.

Nellis, Mike, Surveillance-Based Compliance Using Electronic Monitoring, (Surveillance-Based) Palgrave Macmillan, a Division of Macmillan Publishers Limited 2013.

Nellis, Mike, “Understanding the Electronic Monitoring of Offenders in Europe: Expansion, Regulation and Prospects”, (Understanding the Electronic Monitoring), Crime, Law and Social Change An Interdisciplinary Journal, Vol. 62, No. 4, 2014, ss. 489-510.

Özgül Kalafat, Gökçesu, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Tedbir Kararlarının Uygulanması”, (Danışman: Erdem, Mehmet), Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Pekel Uludağlı, Nilay, “Hükümlülerin Denetiminde ve Toplum Kazandırılmasında Yeni Bir Yöntem Olarak Elektronik İzleme”, AÜHFİD, 61 (4), 2012, ss. 1337-1368.

Tuna, Oğuzhan, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan So-

runlar”, (Danışman: Kurt, Leyla Müjde), Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.

Umudum, C. Erdem, Denetimli Serbestlik Bağlamında Elektronik İzleme, 1. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Wekesa, M/Muendo, MM/Mikinyango A, “The use of Electronic Tracking and Monitoring Systems and the Right to Privacy”, International Journal of Social Science and Technology Vol. 5 No. 4, Ağustos 2020.

Yassı, Fatma/Kaçtı, Kadriye, “Denetimli Serbestlik Sistemi Açısından; Madde Kullanımı ile Kadına Yönelik Şiddet Arasındaki İlişki”, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu, 8-10 Aralık 2015, ss. 432-442.

Yıldırım, Nilay/Varol, Asaf, “Türkiye ve Dünya’da Elektronik İzleme Yöntemleri ve Elektronik İzlemede Kullanılan Cihazlar Üzerine Bir Araştırma”, Türkiye’de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu, 8-10 Aralık 2015, ss. 195-205.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.cep-probation.org/events/13th-electronic-monitoring-beyond-control-electronic-monitoring-and-prevention/> (Erişim Tarihi: 26/12/2023).

<https://cte.adalet.gov.tr> (Erişim Tarihi: 7/11/2023,9/11/2023).

<https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/592019113230p52.pdf> (Erişim Tarihi: 19/10/2023).

<https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/filicide> (Erişim Tarihi: 5/12/2023).

<https://icisleri.gov.tr/elektronik-izleme-merkezi-siddet-uygulayanlari-adim-adim-takip-ediyor> (Erişim Tarihi: 6/11/2023).

<https://icisleri.gov.tr/elektronik-kelepce-ile-takip-edilen-vakalarda-kadina-siddet-olayi-yasanmadi> (Erişim Tarihi: 7/11/2023).

<https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades> (Erişim Tarihi: 27/12/2023).

<https://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3040/kadincinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu> (Erişim Tarihi:4/3/2024).

<https://magdur.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/1022021193738elektronik%20kelepçenin%20yaygınlaştırılması-2.CBS%20duyurusu.pdf> (Erişim Tarihi: 2/11/2023).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf> (Erişim Tarihi: 8/11/2023).

<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bf-2708-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=6284#step-2> (Erişim Tarihi:17/10/2023).

<https://www.ohchr.org/sites/default/files/eliminationvaw.pdf> (Erişim Tarihi:17/10/2023).

<https://polisdergisi.pa.edu.tr/elektronik-izleme-sistemi-elektronik-kelepce-1765-haber> (Erişim Tarihi: 2/11/2023).

<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>